

Vierde zondag door het jaar

Het verhaal van de vorige zondag gaat bijna naadloos over in dat van vandaag. Het is de consequentie van hetzelfde voorval, – echter door de evangelist gecomponeerd tot een tekst die de lezer met-

een inzicht over de consequentie van Jezus' prediking. De ouverture tot de verlossing (vrede, rust, een einde aan alle zorg en ellende) is tegelijk het begin van verzet. Het is het allereerste teken van de scheiding der geesten: die van God en die van de wereld. We lezen erover bij Lukas. Het verhaal van Lukas wordt geflankeerd door een lezing uit de profetie van Jeremia die een oproep tot bekering is. Een vraag is of het iets was van alleen maar in dié tijd, of gaat het over het verzet tegen elke vorm van verlossing?

Thema: "Comfortzone"

EERSTE LEZING uit de Profetie van Jeremia (1,4-5.17-19)

In die dagen kwam het woord van de Heer tot mij: 'Voordat Ik u in de moederschoot vormde, kende Ik u; voordat ge geboren werd, heb Ik u mij voorbehouden, tot profeet voor de volken heb Ik u bestemd. Omgord dan uw lenden; sta op en zeg tot het volk alles wat Ik u opdraag. Laat u door hen niet afschrikken; anders jaag Ik u voor hun ogen de schrik op het lijf. Ikzelf maak u heden tot een versterkte stad, een ijzeren zuil, een koperen muur tegenover het hele land, voor de koningen en edelen van Juda, de priesters en de burgers van het land. Zij zullen u bestrijden, maar niets tegen u vermogen. Want Ik ben bij u om u te redden.'

TWEDE LEZING uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (4,21-30)

In die tijd begon Jezus in de synagoge te spreken: 'Het schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt is thans in vervulling gegaan.' Allen betuigden Hem hun instemming en verbaasden zich, dat woorden, zo vol van genade uit zijn mond vloeiden. Ze zeiden: 'Is dat niet de zoon van Jozef?' Hij zei hun: 'Natuurlijk zult ge Mij dit spreekwoord voorhouden: Geneesheer, genees uzelf: doe al wat, naar wij vernamen, in Kafarnaüm gebeurd is, nu ook hier in uw vaderstad.' Maar Hij gaf er dit antwoord op: 'Voorwaar, Ik zeg u: geen profeet wordt aanvaard in zijn eigen vaderstad. En het is waar wat Ik u zeg: in de tijd van Elia immers, toen de hemel drie jaar en zes maanden gesloten bleef, en een grote

hongersnood uitbrak over het hele land, waren er veel weduwen in Israël; toch werd Elia tot geen van hen gezonden dan tot een weduwe in Sarepta in het gebied van Sidon. En in de tijd van de profeet Elisa waren er vele melaatsen in Israël; toch werd niemand van hen gereinigd, behalve de Syriër Naäman.' Toen ze dit hoorden werden allen die in de synagoge waren woedend. Ze sprongen overeind, joegen Hem de stad uit en dreven Hem voort tot aan de steile rand van de berg waarop hun stad gebouwd was, om Hem daar in de afgrond te storten. Maar Hij ging midden tussen hen door en vertrok.

OVERWEGING

Sinds de communicatie tussen mensen in de laatste ruim 30 jaar explosief is toegenomen, is er mede daardoor steeds meer aandacht gekomen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de zogeheten privacy. We kennen daarvoor inmiddels bewakingsinstanties. Dat laatste is overigens niet nieuw. Wetgeving voor bv. de bescherming van het thuismilieu is er al heel lang; we kennen in dat verband bv. het woord huisvredebreuk.

Hoe dan ook, dierbare mensen, die dingen komen bij mij binnen als het evangelie spreekt over een vaderstad, – een milieu waar iedereen ieder ander kent, waar ieder lid van de gemeenschap in zijn waarde wordt erkend en waar niemand zich een plek mag toe-eigenen die de gemeenschap hem niet gaf. Men houdt elkaar daarom in de gaten; sociale controle. Gemeenschappen met die kenmerken bestaan er legio. Het zijn niet alleen gezinnen en bv. scholen, maar ook dorpen, kleine werkgemeenschappen, ook de Kerk. Wat men in de Kerk sociaal deelt en bewaakt, is de saamhorigheid en de veiligheid, omwille van gedeeld geloof.

Dierbare mensen, daarover gaat het in het evangelie. Want het vertelt over de ervaring die Jezus' optreden teweegbracht, – zeker als Lukas Jezus citeert met: "... geen profeet wordt aanvaard in zijn eigen vaderstad." Hoort u het de mensen zeggen: wat verbeeldt Hij zich wel, die zoon van onze timmerman! Hij is hier al zo lang weg!

Waar het over gaat, dierbare mensen, is de comfortzone van gesloten gemeenschappen die zelf hun heil bepalen en waarin men niemand van buiten toelaat. En dan komt Jezus, nota bene iemand van de eigen 'groep', die zich een plek toe-eigent die hem door de gemeenschap niet gegeven is. Hij was immers de zoon van de timmerman; in dat boeren gehucht Nazareth was Hij (laat Lukas weten) waarschijnlijk de enige die kon le-

zen en schrijven en die ook de schriften kende. Hij mocht dus wel wat zeggen en krijgt zelfs bijval, maar even later verandert de sfeer zodra Hij vertelt dat de belofte aan Israël, – weet u wel: dat land van melk en honing, wel 'ns zou kunnen gaan naar een ander volk.

Comfortzones, dierbare mensen, zijn milieus waarvan de bewoners zich tot elke prijs verzetten tegen veranderingen van hun leefcondities, – waar hoop en verwachting de sociale binding stabiel bewaken. Bijvoorbeeld het probleem van onze vluchtelingen, landelijk en ook lokaal gevoed door de angst voor verlies van eigen identiteit. Het geldt ook voor de Kerk. Laten we daarbij allereerst denken aan de wereldkerk. Behoudzucht is bij de kerkelijke overheid bedoeld om de angst voor veranderingen te bezweren, – ja, tot behoud van de geloofsinhoud. Dat heeft daarom ook iets goeds. In Nazareth verwachtten de mensen in de synagoge van Jezus iets te horen waarop ze onbewust hoopten, – weet u wel, een nationale staat met een eigen vorst, een land van melk en honing. Aanvankelijk kreeg Jezus van Nazareth bijval, maar toen Hij de hoop van zijn dorpsgenoten frustreerde, liep het uit de hand. Het is de comfortzone, dierbare mensen, van eigen gelijk, of van macht en geld, – toen en ook in de Kerk van de eeuwen, – ja, tot op de huidige dag.

Die dingen vinden we ook in lokale geloofsgemeenschappen, van parochies tot bisdommen. Je ziet dat in bv. het commentaar op veranderingen dat lang bestaande cultuurtjes geweld aandoet. Dan gaat het niet meer over geloof maar over het behoud van veiligheid. Soms krijg je de indruk dat regelgeving binnen de Kerk niet zozeer dient tot behoud van de geloofsinhoud, maar om vernieuwing van het geloof tegen te houden.

Dat laatste bedoelt de kerkelijke overheid natuurlijk niet, maar dat laat onverlet dat verandering en groei onvermijdelijk zijn, omdat de gestalte van het geloof altijd een functie is van de cultuur. Die cultuur is onze cultuur en wij zijn de Kerk. Dat wil zeggen: wie diep gelooft, verzet zich niet, maar denkt mee, bevestigt, wijst ook af maar behoudt tot elke prijs het contact om het geloof dat er is te verdiepen. Geloven is nooit staan tegenóver iemand maar altijd náást iemand om samen te kijken naar de dingen van God. Een echt gelovige polariseert niet en is ook niet angstig.

We zien het in het voorval dat Lukas vandaag ons vertelt. Naar Jezus wilden ze in Nazareth niet luisteren; dat was te riskant. Er kon misschien veel, maar de uitverkiezing van het joodse volk miskennen, was een brug te ver. Het is van een profeet, dierbare mensen, de taak te rammelen aan de gesloten luiken van heilige huisjes, luiken die de ramen moeten beschermen tegen ingooien, – huisjes door de bewoners soms tot in details ontworpen om zich daarin veilig te nestelen, hun

comfortzone, het exclusieve Israël. De bewoners van Nazaret verzetten zich hevig.

In dat verband zou ik u kunnen vragen: gelooft u, geloven wij voor onze veiligheid of geloven we omdat we samen als Kerk onderweg zijn naar het bereiken van wat is toegezegd? Elk profetentype kan op bijval én tegenwind rekenen. Dat is altijd zo geweest. In de eerste lezing hoorde u hoe God Jeremia moed inspreekt en dat hem de strijd wordt voorspeld vanaf het moment dat hij de comfortzone zal aanvallen van iedereen die stellingen betreft tegen verandering. Ook toen Jezus zijn toehoorders confronteerde met zegeningen die buiten het joodse volk voorgevallen waren, werden de mensen woest: ... o God, het heilige uitverkoren volk, ... dierbare mensen, geen voltooid verleden tijd, want zo is 't tot op de huidige dag, ..., we zijn immers de enig ware Kerk?!

Moet je dan alles maar loslaten? Nee, zeker niet. Wat onvervalst is en waar, dát houdt je vast. Maar erachter te komen wat het is dat je moet behouden, is een lange weg, – een weg die gaat om de inhoud van je geloof en niet alleen om de vraag of je je thuis voelt bij je eigen geloofscultuur. Dat laatste klinkt misschien confronterend maar toch, het gaat nooit om jou, niet om mij, niet om u, maar om de eer van God. Uiteindelijk daarom zijn wij Kerk.

Tenslotte, ... er is een steeds terugkerende vraag. Als er iets nieuws is dat je blij maakt, is het dan omdat dat nieuwe je geloof verdiept of omdat het je comfort en veiligheid dient? Dat laatste overigens mag, maar je bent dan wel gewaarschuwd. Want ook in de synagoge van Nazareth liet Jezus de mensen weten dat in het geloof je veiligheid en zekerheid worden ontvangen, ... ja, ontvangen en niet door jou zelf georganiseerd.

(– Ruimte voor aantekeningen –)

Katholieke geloofsgemeenschap
St. Petrus' banden
Driebergen-Rijsenburg, 3 februari 2019
© Frans E.M.Verhaar pr.